

законом повноваження прокурор може здійснювати лише після внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР. Однак очевидно, що повноваження прокурора виходять за «нижню межу» цього моменту, тобто розпочинаються із забезпечення законності при прийнятті та реєстрації заяв та повідомлень про кримінальні правопорушення.

Аналогічна ситуація спостерігається при визначенні процесуального статусу заявника. Згідно із ст. 60 КПК України, заявником є фізична або юридична особа, яка звернулася із заявою або повідомленням про кримінальне правопорушення до органу державної влади, уповноваженого розпочати досудове розслідування, і не є потерпілим. Отже, набуття статусу заявника законодавець пов'язує саме із фактом звернення із заявою або повідомленням про кримінальне правопорушення, а не реєстрацією такої заяви.

В підсумку необхідно констатувати, що момент початку кримінального провадження потребує конкретизації. Якщо початок досудового розслідування у значенні сукупності слідчих та інших процесуальних дій пов'язується законодавцем із внесенням відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР, то початок кримінального провадження у значенні кримінальної процесуальної діяльності відбувається раніше – з моменту надходження до слідчого, прокурора з будь-яких джерел інформації про кримінальне правопорушення.

Одержано 31.10.2017

УДК 343.98

Андрій Миколайович ЛИСЕНКО,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри оперативно-розшукової

діяльності та розкриття факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ;

Ірина В'ячеславівна ЛИСЕНКО,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри права Національного технічного університету

«Харківський політехнічний інститут»

ПЛАНУВАННЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ ОПЕРАТИВНИХ ТА СЛІДЧИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ, ПОВ'ЯЗАНИМ ІЗ ТЕРОРИСТИЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

У науковій літературі проблеми взаємодії оперативних підрозділів з іншими підрозділами, у тому числі й слідчими, при протидії злочинності досліджувалися багатьма вченими, а саме К. В. Антоновим

[1], О. М. Бандуркою [2], І. П. Козаченком [3], В. Л. Ортинським [4], О. П. Снігерьевим [5] та ін.

Ефективне вирішення завдань протидії злочинам, пов'язаним з терористичною діяльністю у сучасних умовах потребує науково обгрунтованого підходу до здійснення взаємодії оперативних та слідчих підрозділів. З цією метою необхідно розглянути порядок здійснення взаємодії між зазначеними підрозділами, виявити притаманні даному процесу недоліки та запропонувати шляхи їх усунення.

Фактично взаємодія оперативного працівника зі слідчим починається з інформаційного обміну між ними при передачі зібраних матеріалів перевірки за фактом виявлення вчиненого злочину. Начальник слідчого підрозділу після отримання матеріалів перевірки визначає слідчого, який буде здійснювати досудове розслідування за фактом вчинення злочину. Слідчий згідно з вимогами ст. 214 КПК України [6] невідкладно, але не пізніше 24 годин після реєстрації в Журналі єдиного обліку рапорта оперативного працівника про виявлений злочин або заяви потерпілих осіб, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань та розпочати розслідування.

Зважаючи на те, що частина інформації про досліджувані нами злочини отримується оперативним шляхом, працівник оперативного підрозділу не в праві відобразити у матеріалах перевірки повний її зміст. У зв'язку з викладеним аналіз наданих слідчому матеріалів перевірки доцільно здійснювати спільно з працівником оперативного підрозділу.

Після аналізу матеріалів перевірки та проведення першочергових слідчих (розшукових) дій, слідчий спільно з оперативним працівником здійснюється висунення найбільш вірогідних версій події злочину, визначається методика його розслідування. З цією метою необхідно скласти відповідний план із вказівкою конкретних слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, які необхідно провести з метою документування фактів вчинення досліджуваного злочину підозрюваними особами. Крім того, у плані необхідно передбачити методику та послідовності проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, їх виконавців, строки, час та місце проведення. Складання плану розслідування досліджуваних нами злочинів повинно здійснюватися обов'язково, адже розслідування потребує зкоординованого виконання значної кількості слідчих (розшукових) дій, використання оперативно-розшукових методів та поєднує діяльність декількох працівників різних підрозділів (слідчих та оперативних).

Ретельне планування сприяє здійсненню координації взаємодії, яка полягає, насамперед, у чіткому розподілі обов'язків суб'єктів взаємодії, своєчасності, послідовності або синхронності виконання конкретних слідчих (розшукових) дій та застосування методів оперативно-розшукової діяльності в залежності від обраної методики досудового розслідування злочину. Д. Й. Никифорчук, розглядаючи планування як важливий елемент організації взаємодії оперативних та слідчих працівників, справедливо зазначає, що: «планування вносить в роботу певну систему, організованість, цілеспрямованість, створює умови для раціонального використання сил та засобів і в кінцевому підсумку забезпечує досягнення мети діяльності слідчо-оперативних груп» [7, с. 144].

На нашу думку, для досягнення максимальної ефективності взаємодії загальний план проведення досудового розслідування за фактом вчинення злочину, пов'язаного з терористичною діяльністю необхідно поділити в залежності від цілей, які необхідно досягнути, на декілька окремих планів, а саме:

1. План проведення слідчих (розшукових) дій та застосування методів оперативно-розшукової діяльності на початковому етапі розслідування злочину, пов'язаного з терористичною діяльністю. Як правило, складається безпосередньо після вчинення досліджуваного злочину.

2. План реалізації матеріалів, зібраних за фактом вчинення злочину, пов'язаного з терористичною діяльністю із затриманням злочинців. Даний план складається у випадку встановлення під час досудового розслідування особи злочинця (злочинців).

3. План проведення слідчих (розшукових) дій та застосування методів оперативно-розшукової діяльності на наступному етапі розслідування злочину.

У випадку виявлення досліджуваного злочину на стадії підготовки до вчинення етапи планування декілька відрізняються, а саме складаються:

1. План документування фактів підготовки до вчинення злочину, пов'язаного з терористичною діяльністю підозрюваними особами у межах заведеної оперативно-розшукової справи до початку досудового розслідування.

2. План реалізації матеріалів, зібраних за фактом підготовки до вчинення досліджуваних злочинів із затриманням злочинців, порушенням кримінального провадження та проведенням початкових слідчих (розшукових) дій.

3. План проведення наступних слідчих (розшукових) дій та застосування методів оперативно-розшукової діяльності на наступному етапі розслідування злочину.

При цьому ми наголошуємо на тому, що кожний наступний план необхідно складати поетапно після виконання дій, передбачених попереднім планом, та досягнення запланованих цілей. Такий підхід обумовлений наступними причинами: 1) тим, що недосягнення вказаних цілей може виключити можливість подальшого проведення досудового розслідування злочину (наприклад, під час початкових слідчих (розшукових) дій не вдалося встановити особу терориста), у зв'язку з чим відпадає необхідність складання плану реалізації зібраних матеріалів; 2) динамічною зміною терористичної діяльності та її обстановки, у зв'язку з чим складати довгострокові плани малоефективно; 3) встановленням нових обставин вчинення злочину, виявленням додаткових епізодів вчинення злочину, фактів вчинення інших злочинів, раніш невідомих співучасників злочину або можливих джерел доказів тощо під час виконання дій, передбачених попереднім планом. Усі наведені нами причини впливають на методику подальшої протидії злочину та повинні враховуватися під час складання плану наступного етапу протидії.

На підставі викладеного можна зробити висновок про те, що науково обґрунтований підхід до планування сприяє здійсненню координації взаємодії оперативних та слідчих підрозділів, чіткому розподілу обов'язків її суб'єктів, своєчасності, погодженості, послідовності або синхронності виконання конкретних слідчих (розшукових), негласних (слідчих) розшукових дій та застосування методів оперативно-розшукової діяльності. Таким чином, можна стверджувати, що планування є обов'язковим елементом організації взаємодії працівників оперативних та слідчих підрозділів під час протидії злочинам, пов'язаним з терористичною діяльністю.

Список бібліографічних посилань

1. Антонов К. В. Державно-правове забезпечення економічної безпеки України від злочинних посягань: теоретичні і організаційно-тактичні засади діяльності підрозділів ДСБЕЗ ОВС : дис. ... д-ра юрид. наук : 21.07.04. Харків, 2005. 516 с.
2. Бандурка О. М. Оперативно-розшукова діяльність. Частина I : підручник. Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 336 с.
3. Козаченко І. П., Регульський В. Л. Правові, морально-етичні та організаційні основи оперативно-розшукової діяльності : монографія. Львів : Львів. ін-т внутр. справ при Нац. акад. внутр. справ України, 1999. 219 с.
4. Ортинський В. Л. Протидія нелегальній економіці засобами оперативно-розшукової діяльності : монографія. Львів : ЛЮІ МВС України, 2004. 436 с.
5. Снігерьев О. П., Колошко І. М., Матвійчук В. В., Васеха І. Є. Попередження та розкриття умисних вбивств : навч.-практ. посіб. Київ : Правник, 1998. 65 с.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України». Харків : Одисей, 2012. 360 с.

7. Никифорчук Д. Й. Боротьба оперативних підрозділів МВС України з бандитськими формуваннями : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 21.07.04. Київ, 2000. 21 с.

Одержано 21.11.2017

УДК [343.102:343.123.12](477)

Павло Миколайович МІТРУХОВ,

кандидат юридичних наук,

викладач кафедри оперативно-розшукової діяльності

та розкриття злочинів факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ОКРЕМОЇ ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧИХ З ІНШИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Основним завданням взаємодії слідчих підрозділів органів Національної поліції України з іншими структурними підрозділами апарату центрального органу управління поліцією, міжрегіональними територіальними органами Національної поліції та їх територіальними (відокремленими) підрозділами, територіальними органами поліції та їх територіальними (відокремленими) підрозділами є запобігання кримінальним правопорушенням, їх виявлення та розслідування, притягнення до встановленої законодавством відповідальності осіб, які їх учинили, відшкодування завданої кримінальними правопорушеннями шкоди, відновлення порушених прав та інтересів фізичних і юридичних осіб.

Взаємодія органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами поліції відбувається на основі Конституції України, Кримінального кодексу (далі – КК) України, Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України, Закону України «Про Національну поліцію» (далі – ЗУ «Про НП»), інших актів законодавства України з питань організації взаємодії між органами та підрозділами поліції в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні [1].

Аналіз сучасної практики та нормативно-правових актів свідчить про незадовільну якість взаємодії слідчих з іншими підрозділами Національної поліції України. Саме тому вирішення цієї проблеми має як теоретичне, так і практичне значення.

Окремі проблеми взаємодії слідчих з іншими підрозділами Національної поліції України та шляхи їх вирішення частково досліджено у працях І. В. Басистої [2], О. В. Беха [3], Л. В. Максимів [2], О. В. Яковлева [4] та інших, однак у їх роботах, як і в сучасному законодавстві, є деякі прогалини, вирішенню яких будуть присвячені наші тези.